

העם

ריח הגטו

האווירה לא היתה השבוע פורימית ביותר. החגיגות הגדולות בוטלו בגלל שעתהחירום. אולם המצב הלאומי דחף את התאים מאד לתוכנו ההיסטורי של חג הפורים.

מאז קום המדינה לא היתה עוד שנה בה דמתה ישראל במידה כזאת לעדת היהודים בפרס הקדומה, כמו השנה. לו היו ליהודים בשושן הבירה עתונים יומיים, היו כותרותיהם חזותיות לכתורות השבוע: "אחשוורוש שר קל מתן נשק ליהודים!" "הפנטאגון הפרטי מתנגד למתן נשק-מגן!" "מורדכי היהודי הת-ראה עם תת-שר-החוץ הפרסי בקשר עם בק-שת הנשק!"

ריח של גטו נדף מנאומו של דויד בן-גוריון

ישראל רודוקף קסטנר וברוך ממשד כספי בבית-המשפט (הוא לא מחוייב ו')

יון, כשהודיע השבוע על אי-חידוש עבודתו הירדן ועל סכנת ההפצצה המצרית. יתכן כי כאותו סיגנון דיבר מורדכי היהודי, נציג הגטו היהודי בחצר המלך. נדמה היה כי צדקו רואי השחורות: נוצרה בצמרת המדינה אווירה של נסיגה כללית, של ויתורים-ללא-שלוש, של תחושת חוסר-אונים.

יהודי שושן ניצלו הודות לעיסקה פרטית ואינטימית בהחלט של אסתר המלכה ואחש-וורוש. אורחי ישראל אינם יכולים לסמוך ב-מידה כזאת על קסמי בנותיהם. הם זקוקים ל-אמצעים אחרים. בעלעלם בתנ"ך, כדאי להם בפורים תשס"ז לעבור ממגילת אסתר לספר מלכים, ללמוד מה ההבדל בין רוח מדינה עצי-מאית לבין רוח עדה בגטו.

פרשת קסטנר

הדוד באמריקה

שמחת הצלחה שררה במחנה קסטנר. שלושת שופטי בית-הדין הגבוה לצדק, הקרוי בפי עור-רכייהדין בג"ץ (מתחרו עם קמץ), ציוו על שר-פסח-שלום משה פרץ ועל מלכיאל גרינוולד ל-בוא ולנמק מדוע לא ידחו את המשפט נגד ישר-אל קסטנר לחודש ימים, כדי להביא עד מ-אמריקה. שופט-השלום לא הסיב, שמואל תמיר הסביר, בשם גרינוולד, את סיבות התנגדותו. העיקרית שבהן היתה: קסטנר לא בא לבית-המשפט בכפפים נקיות — כי בעצמו סרב למ-סור עדות בפני שופט השלום, למרות שה-עובדות ידועות לו יותר מכלל אדם אחר. השמיעה נקבעה ליום החמישי.

אילו הקיימה הישיבה בזמן, יתכן מאד ש-קסטנר היה זוכה בזמן. אולם קסטנר, שהיה להוט אחרי כל דחייה, ביקש לדחות את הישיבה לשלושה ימים. הוא לא חלם כי דור-קא דחייה זו תהיה בעוכריו.

ידיעה בעתון. בחמש בבוקר נחת מטוס בלוד, ממנו ירד מיכאל כספי, פרקליטו של קסטנר, כשהוא עיף ורוצץ. זמן קצר אחרי כן קם יריבו, שמואל תמיר, ממיטתו, החל קו-ראת את עתוני הבוקר. בדבר מצא ידיעה שעניי-נה אותו מאד.

רוברט קמפנר, היהודי-הגרמני-האמריקאי שהשתתף בתביעה האמריקאית בנירנברג, מ-

סר לכתב אמריקאי כי לאור המצב המתוח ב-מרחב לא רצוי, לדעתו, שיופיע כעד-מומחה ב-משפט קסטנר. "המונצל לצרכים פוליטיים". ה-יה זה אותו קמפנר עצמו אשר למען הבאתו ביקש כספי את הדחייה. בידיעה נאמר שהב-ריק על כך לכספי.

כרטיס הוליוודי. אדם המבקש צו-על-תג-אי חייב לצרף הצהרה-בשבועה על נימוקיו. אדם החותם על הצהרה-בשבועה כזאת חייב להיחקר חקירת שתיוערב. קסטנר, שאין לו כל חשק להיחקר, מסר תפקיד בלתי נעים זה לשמואל ברול, ממשרד כספי.

ברול ניגש לדוכן העדים, מוכן לחקירה. ה-שופט זוסמן לא התלהב, שאל את תמיר: "א-ר-לי נותר על החקירה?" תמיר עמד על שלו, שאל: "האם קיבלת מיברק מקמפנר ביומיים האחרונים?" ברול ענה בשלילה.

באותו רגע, כמו ברטס הוליוודי, נכנס מישוה לאולם, וגגש אל כספי, מסר לו פיסת נייר. תמיר הביט אל כספי במבט שואל: "זהו?" המברק עבר מידו של כספי לידי תמיר ומידו לידי ברול, אשר אישר כי זהו המברק. אותו רגע הוכרע למעשה גורל ה-בקשה.

זינוק לתוך הפירצה. נראה כי כך סברו השופטים, משום שהם וויתרו על טענות נוספות של תמיר, כאילו שוב לא היה צורך בהן, נחננו לכספי לטעון מדוע הוא בכל זאת עומד על בקשת הדחייה של החקירה נגד קסט-נר.

הסביר הפרקליט הממושקף, הנמוך: "אני רוצה לתת לקסטנר הגנה רחבה ככל האפשר כבר בשלב זה!"

היתה זו נקודה חלשה. השופט-העליון זוס-מן קפץ מיד לתוך הפירצה ההגיונית. "אם אתה רוצה בהגנה רחבה, מדוע לא הסכים קס-טנר עצמו להעיד? הרי הוא צריך לדעת מ-שהו על הענין!" הוא ידע כמובן את הסיבה: קסטנר חשש לעמוד שוב בחקירת שתיוערב סטלנית של תמיר, ויתר על כן על עדותו.

לא היתה לכך תשובה הגיונית. "קסטנר אי-ננו מחוייב להעיד", התעקש כספי.

"הוא גם לא מחוייב להביא עדים מאמרי-קה!" סיכם השופט.

אי-אפשר לעמוד. מבלי לאפשר טע-נות נוספות, החליטו השופטים את החלטתם: לא להורות לשופט-השלום להמשיך במשפט, ל-לא דחייה. חייך השופט-העליון אגרנט, בהו-מור אנגלי: "מר כספי, אי-אפשר לעמוד נגד העובדות!"

כספי לא עמד. הוא ישב על מקומו, שמע את ההחלטה שתביאה את מרשו לשלם למל-כיאל גרינוולד 50 לירות, עבור טירחחו.

חוק

שרות ללקוח

הידיעה בהארץ היתה מעניינת. "אחד הצד-דים במשפט קסטנר", טען העתון, עומד לט-עון כי קסטנר לא נשבע לשקר, והואיל והלוי לא היה שופט כשדן ופסק בענין גרינוולד-קסטנר, וזאת על סמך הטענה כי הלוי התפטר בשעתו מתפקידו וחזר בו מהתפטרותו. אין חוק המאפשר ביטול התפטרות של השופט, ו-על כן לא היה הלוי כלל שופט כשנתן את פ-סקיהדין, ולפי טענה זו, באשר לא מונה כחוק-לאחר התפטרותו.

מנין באה הידיעה? איש לא ידע. פרקליטו של קסטנר, מיכאל כספי, לא דרש את ביטול פסק-הדין בנימוק זה, וכפי הנראה גם אינו עומד לדרוש זאת. המקור נשאר עטוף מסתו-ריין.

עניין של שיכוחה. השבוע ניגש פקיד מ-משרד היועץ המשפטי לבית-המשפט העליון, הגיש בקשה לבטל פסק-דין אחר של הלוי ב-גלל אותו נימוק. על הבקשה חתם לור ברא-דיווין שנידון למאסר בשעתו על ידי השופט-הלוי על גסיון לשדוד בנק בירושלים (העוגט הזה 945).

בראנדונין קרא את הידיעה בעתון, כתב את-הבקשה בכתיב יד. משרד המשפטים, המגיש שירות טוב לקוחותיו, גם כשהם יושבים ב-בית-הסוהר, העתיק את הבקשה במכונת-הכ-תיבה שלו, דאג להגשתה הזריזה לבית-המש-פט.

היה זה שרות יפה ואדיב. אי-אפשר, כמובן, להעלות על הדעת שהיה קשר בין שרות זה לבין העובדה שאם אמנם יבטל בית-המש-פט העליון את פסק-דינו של הלוי וישחרר את-

קרן המגן בככנה. משה שרת, שהכריז על פתיחת קרן המגן בשעה שכינה כראש הממשלה, טוען עתה כי צורתה הנוכחית של הקרן והשימוש באמצעי כפיה מחייבים את הפסקתה המיידית. שרת סבור כי שיטות אלה סותרות את מגמת הקרן כתנועת התנדבות עממית חופשית, זורש להחליף את הקרן במס מגן שיוטל על-ידי החוק, ייגבה ככל שאר המסים על-ידי משרד האוצר.

כן הכט עומד להאשים את חיים וייצמן כבוגר. בספר שסיים זה עתה, יהודים שבגדו בעמם, מטיל הכט האשמה חמורה זו על הנשיא המנוח בפרק אחד, הקדיש פרק שני לזיכר ישראל קסטנר.

ספר אחר על אותו נושא: ספרו של ג'ון קמחי, שייצג כנראה את הצד ההפוך.

פרשת קסטנר עומדת לצוף גם במסגרת שיעוריות "לפירות". כאשר יתברר כי שלום רון, הנאשם במעילות, תרם בשם החברה תרומה גדולה לקרן ההגנה על קסטנר, בניגוד לדעת ההנהלה. היתה זאת אחת מתרומות רבות שגבתה מפא"י לצורך זה ממפעליה הכלכליים של ההסתדרות.

נשק סובייטי יגיע למצריים דרך יוגוסלביה. בפגישתו האחרונה עם גמאל עבד אל-נאצר הסכים המדשל טיטו שנשק מסוג זה, בעיקר מתוצרת צ'כית, יעבור דרך נמל רייקה במדינתו.

אם יש דך קרובים בגוש הסובייטי, וכולם לדבר אתם כי קרוב במלפון. כמה יהודים סובייטים במשרות גבוהות, שלא ענו מזה שנים על מכתבי קרוביהם בארץ, התקשרו טלפונים עם הארץ, מסרו את מספרי ה-טלפון, רמזו שאפשר לטלפן להם. גם הצנזורה הסובייטית תאפשר בקרוב הח-לפת מכתבים תכופה יותר. יהיה זה חלק מן הקו הליברלי יותר בברית-ה-מועצות, שהשתקף השבוע בנאומו ה-התקפה על סטאלין בוועידת המפלגה הקומוניסטית.

תוצרת יפאנית תופיע בי ארץ. ישראל תמכור ליפאן מכשירי רפואה, מוצרי טכניקה עדינה ועוד, תר-כוש תמורתם ביפאן מצרכים חיוניים ביותר למדינה.

האנגלים עוזרים להישאר דפי שעה כסואץ. המדינאי ההודי קרישנה מונן, איש אמונו של נהרג מ-חוזק עתה בין עבד אל-נאצר והבריטים בקשר לזרישה האנגלית לעכב את יציאת אחרוני החיילים הבריטיים. משאומתן זה עלול לשנות את המערכה המדינית במרחב בשבועות הקרובים.

ישראל עוזרה לאבר את ידידתה האחרונה. צרפת, שתמכה בישראל כל עוד זו לחמה בתוקף נגד הערבים, התקירה לאחרונה עקב כניעתה של ישראל לחץ אמריקאי ואי-פעולתה נגד הערבים.

אין צמות לענות תיירים טובה באביב. המצב המדיני המתוח ירתיע תיירים רבים מלבקר בארץ. מספר התיירים שנרשמו עד כה במשרדי התיירות בחוף-לארץ אפסי.

לעומת זאת, ישתפר מצבם החמור של בתי-המלון המפוארים עם בואם של כמה מאות משתתפי הקונגרס הציוני, הרגילים לאווירה של מותרות.

תרי קוזק לא יוכי נכסוע לחוף-לארץ, עם בי. ג'י. יעמוד על דעתו למצוא לו גיב חדש בארץ, הקשור עם מצב הכוננות. תד, העומד להסתלק מתפקידו כמנהל עניני התיירות אחרי שלא הצליח בתפקיד זה, היה מעדיף תפקיד בשרות החוץ של המדינה.

תנועת החרות תצטרף להנהלת הסוכנות. בשמה ייבחר אייזיק רמבה, כעת חבר מערכת הבוקר.

סולל-בונה יוסף לקנות: המועמד הבא יהיה מפעל גדול לטקסטיל בבני-ברק, העלול להיקנות על-ידי החברה ההסתדרותית במחיר ארבע מיליון ל"י. לעומת זאת יסרב סולל-בונה לרכוש מפעל גדול בענף הטקסטיל בחולון, שאף הוא הוצע לו למכירה.

עוד פרשה שתטיף דופי בסוכנות היהודית: אחרי תביעות הפיצויים של בהרל וקראוס, עומד גם יהודה רטנר, לשעבר מנהל הסוכנות בטוראן שחוזר, להגיש תביעה על פיצויים. רטנר, שהואשם על-ידי השופט חוזקר של הסוכנות במעילות, טוען עתה כי השופט כלל לא נפגש עמו, לא בדק את העובדות, הסתפק בשמיעת תלונות מפי אויביו.

הממשלה עומדת לאשר העלאת ניכרת של הרבית החוקית. צעד זה הפך הכרחי נוכח הפער העצום בין הרבית החוקית (9%) לבין הרבית השחורה, הנהוגה בכל המשק (36%).

לשר האוצר צפויים כמה שבועות קשים. נוסף על חזית מאבקו להעברת התקציב בכנסת, תיפתח נגדו חזית שניה על-ידי דוליק הורוביץ, נגיד בנק ישראל, המתנגד בתוקף לשיטות אשכול ודורש כי האוצר יקבל תוכנית שלו, בעיקר בנוגע לתשלום חובות-החוץ של המדינה.

חנה למדן, שאיבדה את כמאה כננסת, תקבל פצוי מתאים: כפרס על קפיצתה ממפ"ס למפא"י בשעתה, תקבל עתה משרה של נציגת מפא"י בוועדה המרכזת של ההסתדרות.